

AKADEMİSYENLERİN TURİZM VE REKREASYON İLİŞKİSİNE BAKIŞ AÇILARI

The Perspectives of Academicians on Tourism and Recreation Relationship

Mehmet Halit AKIN, Arş. Gör.

*Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
halit_akin@windowslive.com*

Sedat TAŞ, Öğr. Gör.

*Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
sedattas61@gmail.com*

Özet

Turizm ve rekreasyon ilişkisi, mutlu olma, eğlenme, boş zaman, hoşlanma gibi kavramların sık sık birlikte ve ortak kullanılması nedeniyle çoğu zaman bu iki kavramın birbirinin yerine kullanılması sonucunu doğurmaktadır (Karaküçük, 2008, s.173). İlgili literatür incelendiğinde; turizm ve rekreasyon arasında bir ilişkinin olup olmadığına, varsa nasıl bir ilişkinin olduğuna dair farklı görüşlerin yer aldığı görülmektedir. Bu çalışma, akademisyenlerin turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik bakış açılarının belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan soru formları Türkiye'deki tüm üniversitelerin lisans düzeyinde eğitim veren Turizm Fakülteleri, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakültelerinde bulunan ve e-postalarına ulaşılabilen 1202 akademisyene gönderilmiştir. Geri dönüş yapılan 375 formdan geçerli olan 359 form analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik zıt görüşler olmasına rağmen genel kanı iki kavram arasında ilişki bulunduğu fakat farklı disiplinler olduğu yönündedir.

Anahtar kelimeler: *turizm, rekreasyon, akademisyenler*

Abstract

Recreation and tourism relationship generally results in using these two concepts instead of each other, due to these concepts is used often together and mutual. When related literature is examined, it is seen that there are certain discussions about whether there is a relationship between tourism and recreation, if so, what kind of relationship it is. This study aims specify academicians point of views about tourism and recreation relationship. In accordance with this aim, prepared questionnaires were sent to 1202 academicians who is in the Tourism Faculties, Tourism and Hotel Management Academies, Physical Training and Sport Academies and Sport Sciences Faculties and whose e-posts are available. From the 375 questionnaires which were made a return, 359 valid questionnaires were analysed. According to the results of research, although there are opposing views about the relationship between tourism and recreation, the accepted opinion is that there is a relationship between these two concepts but they are different disciplines.

Key words: *tourism, recreation, academicians*

1. Giriş

Turizm ve rekreasyon genel olarak insanların hayat kalitesini artırarak, bireysel tatmin düzeylerini etkilemektedir. Dolayısıyla turizm ile rekreasyon arasında ortak bir yaşam ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, rekreasyon ve turizm arasındaki ilişki ve etkileşimler giderek artan bir ilgiyle araştırma konusu yapılmaktadır (Lawrence, Allen, Harry, Hafer, Long, Perdeue, 1994, s.12). Her iki olgu arasındaki ilişkinin esas kaynağını ikisinin de serbest zamanda yapılması oluşturur. Bu bilgiler ışığında, rekreasyon ve turizmin birbirini tamamlayan ve birlikte ele alınması gereken iki olgu olduğu söylenmektedir (Bayer, 1992, s.72). Ayrıca turizm ve rekreasyon yerine getirdiği işlevler açısından ortak bir deneyim ve ilgi alanına sahiptir ve çoğu zaman iç içe hareket etmektedir (Ömür, 2006, s.62).

Turizm ve rekreasyonun ortak noktaları olduğu gibi her ikisinde birbirinden farklı yönleri de vardır. Giderek daha fazla iç içe kullanılan turizm ve rekreasyon kavramlarının ve faaliyetlerinin birleştirilmesi ve birbirinden ayrılması zorlaşmaktadır. Bunun sonucu olarak da turizm ve rekreasyon arasında kapsam ve kavram olarak nasıl bir ilişki olduğu sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda çalışmada öncelikli olarak turizm ve rekreasyon kavramlarının tanımları, benzer yönleri ve farklılıklarına yer verilecektir. Daha sonra ise araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

2. Literatür Taraması

Turizm ve rekreasyon eğlenme, dinlenme, yeniden hayata bağlanma ve çalışma hayatına hazırlanmak için enerji depolama gibi gereksinimleri sağlamak ve bu gereksinimlere cevap vermek için ortaya çıkmıştır. *Yoğun iş hayatı, artan şehirleşme* ve sanayileşme dolayısıyla stres yönetiminde karşılaşılan zorluklar turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin önemli bir ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmaktadır ve stresten uzak kendini yenileme, kültürel etkileşim, sosyal ilişkiler kurma gibi nedenlerden dolayı insanların bu faaliyetlere katılımları artmaktadır. Ancak Türkiye’de turizm sektörü otel temelli olarak gelişmiş ve bu nedenle rekreasyon turizmden beklenen ve hak edilen payı almakta etkin olamamıştır (Neyişçi, 2014, s.30).

Literatür incelendiğinde, turizm ve rekreasyonun çok farklı tanımları karşımıza çıkmaktadır. İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden dolayı tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptıkları etkinliklere rekreasyon denir (Karaküçük, 2008, s.61). Kısa bir ifadeyle rekreasyon, insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinliklerdir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2015). Kraus (1977)’a göre rekreasyon ise, insanların iş, görev ve ödev gibi yerine getirilmesi zorunlu etkinlikleri ve yükümlülükleri sonrasında kalan boş zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, yenilenmek, bireysel açıdan tatmin olmak için gönüllü olarak katıldıkları etkinlik ya da deneyimlerdir (Demirci Orel ve Yavuz, 2003, s.62).

Turizm, özünde eğlenme ve zevk amacı olan ve belirli bir paranın ve zamanın kullanılması veya dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla geziye çıkmaktır (Özgüç, 1984, s.9). Dünya Turizm Örgütü (WTO)’nün tanımına göre turizm; sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir getirici hiçbir uğraşta bulunmamak şartı ile bireylerin geçici süre konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerin tümüdür (Sarı ve Özüpek, 2011, s.28). Kozak vd. (1997, s.3) ise turizmi, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan gereksinimlerini karşıladıkları yerler dışında yerleşmemek ve ekonomik gelir elde etmemek koşuluyla dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akraba ziyareti, kongre ve seminere katılma, dini gereksinimlerini yerine getirme vb. nedenlerle kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerden ve gittikleri yerlerde en az bir geceleme yaparak turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmelerinden ortaya çıkan iş ve ilişkiler bütünü olarak tanımlamışlardır. Ayrıca turizm tanımlamalarında rekreasyon ve boş zaman kavramlarının da yer aldığı görülmektedir. Spatt’a göre turizm, dinlenme ve onunla ilişkili ihtiyaçların tatmini sebebiyle boş zaman harcamasından ortaya çıkan, tüketim harcamaları ile belirlenen geçici yer değiştirmeye bağlı ilişkilerin ve olayların tamamıdır (Toskay, 1989, s.32)

Turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiler belirgin olmamakla birlikte, turistik ve rekreasyonel faaliyetler bir çok yönden birbirleriyle kaynaşmış durumdadır (Hacıoğlu vd., 2009, s.51). Hazar (2009, s.39) turizm ve rekreasyon arasındaki başlıca ilişkileri şu şekilde sıralamıştır:

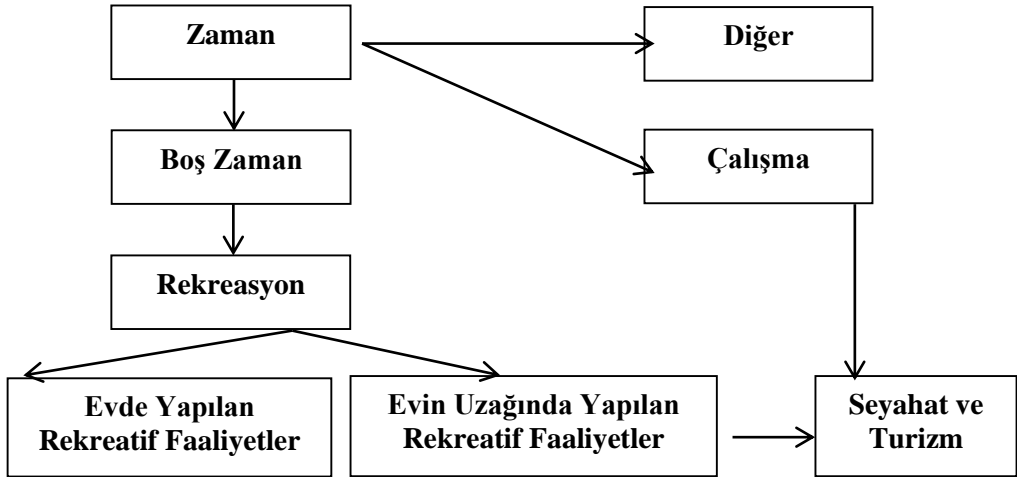
- Gerek rekreasyonda gerekse turizmde doğal ve beşeri değerler (insan yapısı olan tarihi eserler, kültürel değerler vb.) kaynak olarak kullanılmaktadır.
- Bir yöre ve ülkedeki insanların rekreasyona yönlendirilmesi, turistik rekreasyonun dolayısıyla iç turizmin gelişmesini sağlayacaktır.
- Rekreatif alanlar (spor tesisleri, anfi tiyatrolar, piknik alanları, koşu yolları, konser salonları vb.) ve buralardaki organize etkinlikler, animasyon hizmetlerine canlılık getirmektedir. Rekreasyon bazen standart ürün paketi içinde yer alan bir animasyon ürünü niteliği taşımakta, diğer ifade ile turistik ürünün bir halkası olabilmektedir. Örneğin; paket tur kapsamında gidilen bölgedeki festivallerin, önemli sportif karşılaşmaların izlenmesi gibi.

- Rekreatif yerler veya işletmeler, turistler için boş zaman değerlendirme imkânı yaratmaktadır. Bu nedenle bir bölgedeki cazibe, faydalılık, kolay elde edilebilirlik özelliklerine sahip rekreatif etkinlikler, turistlerin konaklama süresini uzatmaktadır.

Köktaş (2004, s.35) turizm ve rekreasyon arasındaki en önemli farkı süre ve eylem biçiminin belirlediğini belirtmiştir. Mieczkowski (1990) ise, turizm ve rekreasyon arasındaki farklılıkları şu şekilde sıralamıştır (Demir ve Çevirgen, 2006, s.19-20):

- Turizm faaliyetleri, boş zaman ve çalışma zamanı ile ilgili iken, rekreasyon faaliyetleri sadece boş zamanda gerçekleştirilir.
- Turizm, rekreasyon faaliyetlerinin aksine geçici yer değiştirme hareketlerini kapsamına rağmen, rekreasyon faaliyetleri için yer değiştirme zorunluluğu yoktur.
- Rekreasyon ve turizm kavramı sadece anlamlarında birbirinden farklılık göstermezler, aynı zamanda uygulamada da birbirlerinden farklıdırlar.
- Turizm faaliyetleri, ticari açıdan ekonominin önemli bir parçasını oluşturur. Rekreasyon faaliyetlerinin de, ticari özellikleri olmasına rağmen daha zayıf ve yetersizdir.
- Turizm merkezlerindeki faaliyetlerin aksine, rekreasyon faaliyetleri bazı özel yetenekler gerektirir.

Turizm ve rekreasyonun ortak özellikleri olarak insanların hayat kalitesini artırarak, tatmin düzeylerini etkiliyor olmalarına rağmen, her iki kavram arasındaki kapsam kargaşası turizm ve rekreasyon faaliyetlerini ayıran kesin bir çizginin olmamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin temelinde farklılığın faaliyet alanı, yeri, süresi, motivasyon faktörleri, tutumları ve katılımcıların algılamaları (Metin, Kesici ve Kodaş 2013, s.5029) olarak belirtiliyor olmasına rağmen bu farklılıklarda bu iki kavram arasındaki kapsam kargaşasını ortadan kaldırmamaktadır. Tribe (2005, s.3) rekreasyon ve turizm arasındaki karmaşık ilişkiyi şu şekilde göstermiştir:

Şekil 1: Boş Zaman, Rekreasyon ve Turizm (Kaynak: Tribe, 2005, s.3.)

Yukarıda belirtilen turizm ve rekreasyonun ilişkileri ve farklılıklarından da anlaşılacağı üzere; bu iki kavramın kesin bir şekilde birleştirilmesi veya birbirinden ayrılması oldukça zordur. Rekreasyon faaliyetleri boş zaman faaliyetlerinin bir parçasını oluştururken, bazı rekreasyon faaliyetleri turizm kapsamında değerlendirilebilmesine rağmen bazı turizm faaliyetleri ise boş zamanda gerçekleşmeyebilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006, s.21). Rekreasyon ve turizm arasındaki farklar son yıllarda felsefi açıdan azalmaktadır ve giderek daha

bulanık hale gelmektedir (Butler, Hall ve Jenkins, 1998). Bu nedenle yapılan bu çalışmada, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkinin akademisyenlerin bakış açılarına göre açıklanması amaçlanmaktadır.

3. Yöntem

3.1. Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki tüm üniversitelerin lisans düzeyinde eğitim veren Turizm Fakülteleri, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakültelerinin de görev yapan akademisyenler oluşturmaktadır.

Krejcie ve Morgan (1970), değerlendirmelerin oranlara göre yapılacağı araştırmalarda evren hacminin büyüklüğüne karşılık örneklem büyüklüğünün ne kadar alınmasına gerektiğine ilişkin genel bir tablo önermişlerdir. Söz konusu tabloda, 0,05 anlamlılık düzeyi ve $\pm 0,05$ hata oranında, evren hacminin 1200 olması halinde örneklem büyüklüğü 291 olarak, 1300 olması halinde ise 297 olarak hesaplanmıştır (Ural ve Kılıç, 2006, s.48-49). Aynı şekilde internet üzerinden Creative Research System'in araştırmacıların hizmetine sunduğu (<http://www.surveysystem.com/sscalc.htm>) örneklem büyüklüğü hesaplamasına da başvurulmuş %95 güven düzeyi (0,05 anlamlılık düzeyine gelen güven düzeyidir. Güven düzeyi $1-\alpha$ şeklinde ifade edilebilir. $1-0,05=0,95=95\%$) için 1202 olarak girilen evren hacmine karşılık örneklem büyüklüğü 291 olarak hesaplanmıştır (Akdu, 2009, s.53).

3.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmada amaca yönelik 1 adet açık uçlu ve 1 adette çoktan seçmeli soru, demografik özelliklere yönelik ise 2 adet çoktan seçmeli soru tarafımızca hazırlanmıştır. Soru formunun oluşturulması sırasında Gümüşhane Üniversitesi'nde görev yapan 3 akademisyenin, Anadolu Üniversitesi'nde görev yapan 1 akademisyenin, Gazi Üniversitesi'nde görev yapan 1 akademisyenin görüşleri alınmıştır. Bu akademisyenlerin önerileri doğrultusunda soru formunda düzenlemeler yapılmış ve son haline getirilmiştir. Soru formları online erişime açılmış olup akademisyenlerin e-posta adreslerine ulaştırılmıştır. Toplam 1202 akademisyene online soru formu e-posta olarak gönderilmiş ve geri dönüş yapan 375 formdan geçerli olan 359 form değerlendirilmeye alınmıştır.

Veri toplama yöntemi olarak *yapılanmış görüşme yöntemi* seçilmiştir. Yapılan görüşme yönteminde sorulacak sorular önceden hazırlanmakta ve sadece o sorular çerçevesi içinde kalmaktadır. Bu yöntemin anket uygulamasından farkı kapalı uçlu sorularla yetinilmeyip açık uçlu sorularda soruluyor olması ve yüz yüze olmasıdır (Erdoğan, 2012, s.220). Ancak araştırmanın evrenini Türkiye'deki tüm üniversitelerin oluşturuyor olmasından dolayı, soru formları kolay, ucuz ve hızlı uygulanabilir olması nedeniyle online olarak yapılmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, araştırmaya katılan akademisyenlerin bölümleri, unvanları, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik cevapları ele alınmıştır.

4.1. Katılımcıların Bölümleri İle İlgili Değişkenler

Araştırmaya katılan akademisyenlerin bölümlerinin belirlenmesine yönelik çoktan seçmeli bir soru yöneltilmiştir ve bu soruya yönelik cevapların frekans dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Bölümleri İle İlgili Değişkenler

Katılımcıların Bölüm Dağılımları	Sayı	Yüzde (%)
Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokul	217	60,4
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesi	142	39,6
Toplam	359	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %60,4'ünün (217 kişi) Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarında ve %39,6'sının (142 kişi) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültelerinde görev yapan akademisyenlerden oluştuğu görülmektedir.

4.2. Katılımcıların Unvanları İle İlgili Değişkenler

Araştırmaya katılan akademisyenlerin unvanlarının belirlenmesi için yöneltilen çoktan seçmeli soruya yönelik verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Unvanları İle İlgili Değişkenler

Katılımcıların Unvan Dağılımları	Sayı	Yüzde (%)
Prof. Dr.	20	5,6
Doç. Dr.	66	18,4
Yrd. Doç. Dr.	133	37,0
Öğr. Gör.	34	9,5
Arş. Gör.	96	26,7
Okutman	6	1,7
Diğer	4	1,1
Toplam	359	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılanların genel çoğunluğunu %37 oranı ile (133 kişi) Yardımcı Doçent Doktorların ve %26,7 oranı (96 kişi) ile Araştırma Görevlilerinin oluşturduğu görülmektedir. En az katılımın oranını ise Okutmanlar (%1,7) ve Diğer (%1,1) (Öğr. Gör., Arş. Gör. Dr. ve Uzman) unvana sahip akademisyenlerin oluşturduğu görülmektedir.

4.3. Katılımcıların Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Katılımcıların turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik bakış açılarının belirlenmesi için çoktan seçmeli bir soru yöneltilmiştir ve bu soruya yönelik verilen cevapların frekans dağılımları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Katılımcıların Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları	Sayı	Yüzde (%)
Rekreasyon kavramı ve rekreatif faaliyetler turizmi kapsar.	104	29,0
Turizm kavramı ve turistik faaliyetler rekreasyonu kapsar.	97	27,0
Turizm ve rekreasyon birbirleriyle ilişkilidir ama farklı disiplinlerdir.	154	42,9
Turizm ve rekreasyon arasında hiçbir ilişki yoktur.	4	1,1
Toplam	359	100,0

Katılımcıların turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik cevapları incelendiğinde; %42,9'unun (154 kişi) turizm ve rekreasyonun birbirleriyle ilişkili ancak farklı disiplinler olduğunu belirttikleri görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların %29'u (104 kişi) rekreasyon kavramının ve rekreatif faaliyetlerin turizmi kapsadığını %27'si turizm kavramının ve turistik faaliyetlerin rekreasyonu kapsadığını, ve %1,1'i ise turizm ve rekreasyon arasında hiçbir ilişkinin olmadığını belirtmişlerdir.

4.4.Turizm Fakültesi/ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarındaki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Turizm Fakültesi/ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarındaki akademisyenlerin turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik bakış açıları ayrı bir tablo halinde hazırlanmış ve frekans dağılımları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Turizm Fakültesi/ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarındaki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Turizm Fakültesi/ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarındaki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları	Sayı	Yüzde (%)
Rekreasyon kavramı ve rekreatif faaliyetler turizmi kapsar.	51	23,5
Turizm kavramı ve turistik faaliyetler rekreasyonu kapsar.	88	40,6
Turizm ve rekreasyon birbirleriyle ilişkilidir ama farklı disiplinlerdir.	76	35,0
Turizm ve rekreasyon disiplinleri arasında hiçbir ilişki yoktur.	2	0,9
Toplam	217	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların % 40,6’sının (88 kişi) turizm kavramı ve turistik faaliyetlerin rekreasyonu kapsadığı ve % 35’inin (76 kişi) ise turizm ve rekreasyonun birbirleriyle ilişkili olduğu ancak farklı disiplinler olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4.5.Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültelerindeki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültelerindeki akademisyenlerin turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik bakış açıları ayrı bir tablo halinde hazırlanmıştır ve Tablo 5’de frekans dağılımları verilmiştir.

Tablo 5: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültelerindeki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları İle İlgili Değişkenler

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesindeki Akademisyenlerin Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişkiye Yönelik Cevapları	Sayı	Yüzde (%)
Rekreasyon kavramı ve rekreatif faaliyetler turizmi kapsar.	54	38,0
Turizm kavramı ve turistik faaliyetler rekreasyonu kapsar.	8	5,7
Turizm ve rekreasyon birbirleriyle ilişkilidir ama farklı disiplinlerdir.	78	54,9
Turizm ve rekreasyon disiplinleri arasında hiçbir ilişki yoktur.	2	1,4
Toplam	142	100,0

Tablo 5 incelendiğinde ise; katılımcıların % 54,9’unun (78 kişi) turizm ve rekreasyonun birbirleriyle ilişkili ancak farklı disiplinler olduğu ve % 38’inin (54 kişi) rekreasyon kavramı ve rekreatif faaliyetlerin turizmi kapsadığı görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, akademisyenlerin turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik bakış açılarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırmaya ait bulgular ve akademisyenlerin cevaplarına göre bu düşüncelerinin nedenini belirttikleri kişisel yorumlarından ortak kabul gören ve önemli olanlarına aşağıda yer verilmiştir.

'Turizm ve rekreasyon birbirleriyle ilişkilidir ama farklı disiplinlerdir.' görüşüne sahip olan katılımcıların bu düşüncelerinin nedenini belirttikleri kişisel yorumlarından ortak kabul gören ve önemli olanları şöyledir:

- ✓ Turizmin içerisinde rekreasyona yönelik amaçlar ve faaliyetler, rekreasyonun içerisinde de turizme yönelik amaçlar ve faaliyetler olabilir aynı zamanda rekreasyon olmadan turizm, turizm olmadan da rekreasyon olabilir.
- ✓ Turizm faaliyetleri bir anlamda rekreasyonel faaliyetlerdir fakat tümüyle rekreasyonu kapsamamaktadır aynı zamanda rekreatif faaliyetler de her zaman turistik bir faaliyet olmayabilir ve turist olmayan kişiler de bu aktiviteleri tercih edebilir. Bundan dolayı bu iki kavram ayrı ayrı değerlendirilmelidir.
- ✓ Kabul gören tanımlarda da belirtildiği üzere, turizm faaliyetlerinde seyahat, konaklama ve 24 saat uzaklaşma olguları bir şarttır ancak rekreasyon faaliyetleri için bu bir gereklilik değildir. Bazı noktalarda iki disiplinin birbiriyle ilişkisinin olmasına karşın bu sebeplerden dolayı birbirlerinden ayrı olarak değerlendirilmeleri gerekmektedir.
- ✓ Turizm kendi içerisinde birçok alana sahipken, rekreasyon genel olarak belediye, sivil toplum, okul, gençlik faaliyetleri ile ilgilidir. Ayrıca turizm faaliyetleri genel olarak ekonomik bir amaç olarak sunulurken, rekreasyon genelde sosyal sorumluluk ve topluma hizmet olarak sunulduğu için ayrı ayrı değerlendirilmeleri daha doğrudur.
- ✓ Amaç ve faaliyetler açısından iki disiplinin ortak noktaları olsa da her ikisinin de sadece kendi alanına giren faaliyetleri ve bilim dalları vardır. Turizm ve rekreasyon bilim dalı veya farklı alanlar olarak değerlendirildiğinde bu alanların bilimsel alt yapılarının oluşabilmesi için birbirini tamamlayan farklı bilimsel alanlar olarak çalışılması gerekmektedir.

'Turizm kavramı ve turistik faaliyetler rekreasyonu kapsar.' görüşüne sahip olan katılımcıların bu düşüncelerinin nedenini belirttikleri kişisel yorumlarından ortak kabul gören ve önemli olanları şöyledir:

- ✓ Turizmin tanımına bakıldığında içerisinde boş zaman ve rekreasyon kavramları yer almaktadır ve "seyahat etme ve konaklama" faaliyeti dışında genel itibarıyla diğer tüm şartları rekreasyon ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca turizm adı altında yapılan her faaliyetin içerisinde rekreatif bir faaliyeti bulundurmasından dolayı turizm daha geniş bir alanı kapsamaktadır.
- ✓ Turizm hizmet sektöründe bir alt sektördür ve aynı zamanda rekreasyon ve rekreatif faaliyetler turizme hizmet eden, turizmi zenginleştiren, çeşitlendiren, tamamlayıcı ve bütünleştirici faaliyetlerdir. Dolayısıyla turizm daha kapsayıcı bir alandır ve rekreasyonu kapsamaktadır.
- ✓ Rekreasyon dinlenme ve eğlence faaliyetlerini, hobileri ve bunların yapıldığı alanları kapsayan genel bir kavramdır, turizm ise bir olgudur ve tarihi kökeninin rekreasyon kavramına göre daha eski olmasından dolayı turizm daha kapsamlı bir disiplindir.
- ✓ Bireyler herhangi bir rekreatif etkinliği planlamadan sadece turistik amaçlı planlamalar yaparlar ve bu planların gerçekleşmesi esnasında rekreatif etkinliklerde bulunurlar. Örneğin, Kapadokya'yı görmeye giden birinin asıl amacı turistik faaliyetlerdir ancak bu turistik faaliyetler esnasında atv turları, balon turları, bisiklet turları vb. etkinliklere katılarak rekreatif faaliyetler içerisinde bulunabilirler. Bu durumun turizm sektörü içerisinde gerçekleşmesinden dolayı turizm ve turistik faaliyetler rekreasyonu kapsamaktadır.
- ✓ Turizm heterojen bir yapıdadır ve içerisinde birçok alanı kapsamaktadır. Ayrıca rekreasyonun bölüm olarak Turizm Fakülteleri ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik

Yüksekokulları bünyesinde mi yoksa Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakülteleri bünyesinde mi olması gerektiği her zaman bir tartışma konusu olmuştur. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakülteleri birçok işlevlerini kaybettikleri için bu alanı sahiplenme düşüncesindedirler.

'Rekreasyon kavramı ve rekreatif faaliyetler turizmi kapsar.' görüşüne sahip olan katılımcıların bu düşüncelerinin nedenini belirttikleri kişisel yorumlarından ortak kabul gören ve önemli olanları şöyledir:

- ✓ Birkaç istisna turistik faaliyet (medikal turizm, iş turizmi vb.) dışında turizm, bireylerin boş zamanlarında yerine getirdikleri ve boş zamanlarını değerlendirdikleri bir faaliyettir ve bu nedenle rekreasyon turizmi kapsamaktadır.
- ✓ Rekreasyonun Türkiye'de fazla gelişmemiş olması ve turizmin ana gelir kaynaklarından biri olması nedeniyle bu konudaki algılamalar farklılık göstermektedir. Ancak rekreasyon sadece turizm faaliyetleriyle sınırlı değildir ve daha geniş kapsamlıdır.
- ✓ Rekreasyon, boş zaman faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır ve rekreatif faaliyet çeşitliliği geniş bir alana yayılmaktadır. Ayrıca turistik faaliyetlere katılmak isteyen bireylerin boş zamanının olması gerekliliği ortaya çıkacağından rekreasyon turizmden daha kapsamlıdır.
- ✓ Turizm; dinamik ögesi ulaştırma, statik ögesi yüksek potansiyelli rekreasyon alanlarının ekonomik ve ticari amaçlarla işletilmesi olarak veya boş zamanların spor, sağlık, merak gibi amaçlarla kullanımı olarak tanımlanırsa rekreasyonun turizmi kapsadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.
- ✓ Rekreasyon turizmden daha geneldir ancak insanların seyahatlerinden doğan her olay turizm kapsamına alınmaktadır. Rekreasyonun turizm alanına girmeyen sınırlı bir bölümü vardır ve rekreatif faaliyetlerde bulunan her birey sadece turist kavramına değil daha geniş bir kavrama karşılık gelmektedir. Bu da rekreasyonun turizmden daha kapsamlı olduğunu göstermektedir.
- ✓ Bireyin eğlenmesi ve bedensel ve ruhsal yenilenmesi rekreasyonun temel fonksiyonlarından biridir. Turistik faaliyetlerinde rekreasyonun bu temel fonksiyonlarını yerine getirmesinden dolayı rekreasyon daha geniş kapsamlıdır.

'Turizm ve rekreasyon disiplinleri arasında hiçbir ilişki yoktur.' görüşüne sahip olan katılımcıların bu düşüncelerinin nedenini belirttikleri kişisel yorumlarından ortak kabul gören ve önemli olanları şöyledir:

- ✓ Turizmin iş turizmi, sağlık turizmi gibi farklı faaliyet ve amaçları rekreasyonun ise piknik yapma, yürüyüş gibi turizmle ilgisi olmayan faaliyetleri ve amaçları vardır. Bu nedenle ikisi arasında ilişki yoktur.
- ✓ Turizm her zaman için bir boş zaman faaliyeti değildir ve bazı noktalarda kâr amacı vardır. Rekreasyonun ise bir boş zaman faaliyeti olması ve genel olarak kâr amacının olmaması bu iki disiplini birbirinden ayırmaktadır.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik görüşleri bölümlerine göre incelendiğinde; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesindeki akademisyenlerin genel çoğunluğunun turizm ve rekreasyonun birbirleriyle ilişkili ama farklı disiplinler olduğu, Turizm Fakülteleri/Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarındaki akademisyenlerin genel çoğunluğunun ise turizm kavramı ve turistik faaliyetlerin rekreasyonu kapsadığı görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre; turizm alanında çalışan akademisyenlerin rekreasyonu turizmin bir alt alanı, beden eğitimi ve spor alanında çalışanların ise turizmi rekreasyonun bir alt alanı olarak değil turizm ve rekreasyonun ilişkili ancak farklı alanlar olarak gördükleri sonucuna ulaşmaktadır.

Katılımcıların turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye yönelik görüşleriyle ilgili genel dağılıma bakıldığında, katılımcıların genel çoğunluğunun turizm ve rekreasyonun ilişkili ancak farklı disiplinler olduğu görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Elde edilen bu sonuca göre; her iki disiplinin boş zamanda yapıyor olmaları, yenilenme ihtiyacı ve kültür gezisi/dağcılık gibi ortak noktaları olduğu ancak turizmde seyahat ve konaklama olgusu varken rekreasyonda böyle bir zorunluluğun olmaması ve iş turizmi/yürüyüş gibi birbirleriyle ilişkili olmayan faaliyetlere sahip olmaları gibi her ikisinin de kesin çizgilerle birbirinden ayrıldığı alanların var olduğu söylenebilir.

Türkiye’de akademisyenlere yönelik 2013 yılında yapılan bir diğer araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; genel çoğunluk olarak turizm ve rekreasyon arasında çok güçlü bir ilişkinin bulunduğuna yönelik görüşlerin olduğu, daha sonra ise katılımcıların birçoğunun turizmi, rekreasyonun bir alt dalı olarak gördükleri tespit edilmiştir. Ayrıca bu konudaki bir diğer sonuç olarak; cevaplarda verilen birbirine zıt iki görüşten doğan farklılıkların, katılımcıların kendi disiplinleri ya da alanlarına bağlı bir bakış açısından konuya yaklaşımlarıyla ortaya çıkabileceği belirtilmiştir (Metin vd., 2013, s.5042). İlgili çalışmada elde edilen sonuçların bu çalışmada elde edilen sonuçları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Turizmin ve rekreasyonun ortak bir özelliği özel ve kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin ulusal ve uluslararası boyutta bilinirliğini ve unutulmamasını sağlamasıdır. Bu bağlamda turizm ve rekreasyon kültürel değerlerin korunması ve tanınması için kendi amaç ve faaliyetleri doğrultusunda birbirleriyle ilişkili olarak ortak amaç doğrultusunda geliştirilmelidir. Ayrıca her iki kavramın birbirini tamamlayan farklı bilimsel alanlar olarak çalışılması hem bu alanların alt yapılarının oluşmasına hem de turistik ve rekreatif faaliyetlerin bireysel ve birbirleriyle ilişkili olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak iki kavram arasında ilişkinin olmadığına yönelik görüşler olsa da genel kanı iki kavram arasında ilişkinin olduğu fakat farklı disiplinler olduğu yönündedir. Bu araştırma iki kavram arasındaki ilişkiyi akademisyenlerin bakış açısıyla açıklamaya odaklanan bir çalışmadır. Bu kapsamda çalışmanın, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye dikkat çekerek benzer araştırmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akdu, U. (2009), *Turizm Planlamasında Alternatif Bir Yaklaşım Katılımcı Turizm Planlaması; Fethiye’de Alan Araştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayer, Z. (1992), *Turizme Giriş*, İstanbul: İşletme Fakültesi, Yayın no:253.
- Butler, R., Hall, C.M., & Jenkins, J. (1998), *Tourism and Recreation in Rural Areas*, Chichester: John Wiley & Sons
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006), *Turizm ve Çevre Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirci Orel, F., & Yavuz, M. C. (2003), Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, e-dergi ISSN: 1304-8899, 11(11), 61-76.
- Erdoğan, İ. (2012), *Pozitivist Metodoloji ve Ötesi & Araştırma Tasarımları, Niteliksel ve İstatistiksel Yöntemler*, Geliştirilmiş 3. Baskı, Ankara: Erk Yayınları.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., & Dinç, Y. (2009), *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A. (2009), *Rekreasyon ve Animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaküçük, S. (2008), *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Kulözü, N., (2009), *St Paul Yolu (Perge-Antalya/Yalvaç Pisidia Antiocheia) ve Yakın Çevresinin Turizm Ve Rekreasyon Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kozak, N., Akoğlan, M., & Kozak, M. (1997), *Genel Turizm: İlkeler-Kavramlar*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Köktaş, K. Ş. (2004), *Rekreasyon Boş Zaman Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, and Indicators (EITOC-2015)

- Lawrence R., Allen, R., Harry, R., Hafer, T., Long, P., & Perdeue, R. (1994), *Kırsal Kesimde Yaşayanların, Rekreasyon ve Turizm Gelişmesine Karşı Tutumları*, Derleyen: TUGEV Turizmde Seçme Makaleler 19., İstanbul: TUGEV Yayını.
- Metin, T.C., Kesici, M., & Kodaş, D. (2013), Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımı, *Journal of Yaşar Universtiy*, 30(8), 5021-5048.
- Neyişçi, T. (2014). Çevre ve Rekreasyon. *I. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi* özet kitapçığı içinde (s.30). Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 21-23 Mayıs 2014.
- Ömür, B. (2006), *Rekreasyon Yönetiminde Rekreasyon Programının Yönetmelik Süreçlerinin Değerlendirilmesi (Düzce-Akçakoca Festival Program Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özgüç, N. (1984), *Turizmin Coğrafyası*, İstanbul: İ.Ü. Yayını.
- Sarı, G., & Özüpek, M. N. (2011), Seyahat Acentalarında Uygulanan Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin İç Tanıtıma Etkisi: Manavgat Örneği, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 25-45.
- Toskay, T. (1989), *Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, İstanbul: Der Yayınları.
- Tribe, J. (2005), *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*, Third Edition, Oxford: Elsevier
- Türk Dil Kurumu (TDK), *Genel Türkçe Sözlük*, <http://www.tdk.gov.tr>, 25.02.2015
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2006), *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Analizi; SPSS 10.00-12.00 for Windows*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- <<http://www.surveysystem.com/sscalc.htm>>, Adresinden erişilmiştir (05 Mart 2015).